

УДК 21:14

**СОЦІАЛЬНА КОГЕЗІЯ ЯК ОСНОВА
ФОРМУВАННЯ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ
УКРАЇНИ****SOCIAL COHESION AS THE BASIS FOR THE
UKRAINIAN YOUTH POLICY FORMATION****Єфіменко Л.,**

кафедра публічного управління,
адміністрування та права,
Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного
(Мелітополь, Україна),
e-mail: efimenko.ln@gmail.com, ORCID iD:
<https://orcid.org/0000-0002-4267-3495>

Ортіна Г.,

кафедра публічного управління,
адміністрування та права,
Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного
(Мелітополь, Україна),
e-mail: ortinaganna@gmail.com, ORCID iD:
<https://orcid.org/0000-0003-0266-740X>

Yefimenko L.,

Department of Public Administration,
Dmytro Motornyi Tavria state agrotechnological
university (Melitopol, Ukraine),
e-mail: efimenko.ln@gmail.com, ORCID iD:
<https://orcid.org/0000-0002-4267-3495>

Ortina G.,

Department of
Public Administration and Law, Dmytro Motornyi
Tavria state agrotechnological university
(Melitopol, Ukraine),
e-mail: ortinaganna@gmail.com,
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-0266-740X>

Актуальність теми обумовлена необхідністю дослідження важливості використання принципів соціальної когезії як основи формування молодіжної політики країни. У статті досліджується важливість використання принципів соціальної когезії для формування демократичного суспільства в умовах сталого розвитку. Представлено бачення щодо спрямованості прояву соціальної політики держави через формування соціальної когезії для досягнення перспективних національних завдань Цілей Сталого Розвитку. Обґрунтовано основні якості соціальної когезії та взаємозв'язку молодіжної державної політики як передумови демократичного процесу для розбудови сталого розвитку суспільства.

Метою наукового дослідження є соціально-філософська рефлексія молодіжної державної політики як основи демократичного руху суспільства в умовах глобальних змін та процесів розвитку світу.

Завдання дослідження: 1) обґрунтувати основні цінності соціальної когезії; 2) визначити роль цінностей сучасної молоді у формуванні молодіжної політики України; 3) розглянути соціальну когезію як передумову для розбудови сталого розвитку суспільства.

Наукова новизна: вперше розглянуто поняття соціальної когезії як комплексу у формуванні сталого розвитку суспільства, де застосовуються горизонтальні зв'язки між різними суспільними групами та вертикальні відносини між владою та суспільством.

Ключові слова: цінності, соціальна когезія, молодіжна політика, демократія, сталий розвиток.

The actuality of theme is due to the need to study the importance of using the social cohesion principles as a basis for shaping the country's youth policy. The article examines the importance of

using the social cohesion principles for the democratic society formation in conditions for sustainable development. The vision of the direction of the state social policy manifestation through the social cohesion formation to achieve promising national goals of the Sustainable Development Goals is presented. The main qualities of social cohesion and the relationship of youth public policy as a prerequisite for a democratic process for building sustainable development of society are substantiated.

The purpose of scientific research is the socio-philosophical reflection of youth public policy as the basis of the society democratic movement in the global change and world development context.

Objectives of research: 1) to substantiate the basic values of social cohesion; 2) to determine the role of modern youth values in the formation of youth policy in Ukraine 3) to consider social cohesion as a prerequisite for building sustainable development of society.

Scientific novelty: The concept of social cohesion as a complex in the formation of sustainable development of society, which uses horizontal links between different social groups and vertical relations between government and society was considered for the first time.

Keywords: values, social cohesion, youth policy, democracy, sustainable development.

Постановка проблеми в загальному вигляді.

В основі цінностей і принципів соціальної когезії (згуртованості) суспільства лежить переконання, що всі люди народжуються рівними, кожен розраховує і може грати активну роль у суспільстві. Функцією соціальної когезії є здатність суспільства забезпечити добробут усіх своїх членів і звести до мінімуму невідповідності.

Соціальний захист і соціальна справедливість, доступ до прав для всіх, повага до гідності інших, різноманітність, індивідуальна свобода і право всіх осіб мати можливість для особистого розвитку, солідарність та участь в демократичних процесах є ключовими цілями соціальної когезії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження суспільної єдності, солідарності та згуртованості було закладено Є. Дюркгеймом, продовжено Ю. Хабермасом та Р. Патнемом, А. Сміттом, О. Оржель, К. Бондаренко, М. Поповичем; у наш час ідея соціальної когезії (згуртованості) є предметом вивчення філософії, соціології, політології, теорії державного управління.

Не зважаючи на наявність досліджень та публікацій, вивчення феномену соціальної когезії в контексті взаємозв'язку державної політики та молоді, основні фактори оптимізації цього взаємозв'язку як шляху до розбудови демократії було взагалі не досліджено

Мета статті полягає у обґрунтуванні основних цінностей соціальної когезії та взаємозв'язку молодіжної державної політики як передумови демократичного процесу для розбудови сталого розвитку суспільства.

Виклад основного матеріалу. У сфері молодіжної політики соціальна ізоляція молодих людей, безумовно, є одним з найважливіших викликів, з якими стикається сьогодні, не тільки в Україні, а й у світі. Молоді люди стикаються з численними формами виключення, від праці ринків, від освітніх структур, від соціальних прав і від окремих процесів розвитку. Багато експертів вважають що нинішня глобальна економічна та фінансова криза значно посилює проблему - окрім фактів старіння суспільства та посилення міграції.

Згідно європейського досвіду розробкою соціальної та молодіжної політики Європейського Союзу та ЄС займається Європейська Комісія та Рада Європи, які намагаються знайти відповіді на ці виклики, прагнуть виробити спільні демократичні, соціальні та правові принципи для всіх своїх громадян.

Згуртування як одну із засадничих цілей ЄС було проголошено ще в Римському договорі у 1957 р.; у Лісабонському договорі - останній редакції засновницьких договорів ЄС - цілі Спільноти щодо згуртування розкриті у ст. 2 Договору про ЄС: «сприяти економічному, соціальному і територіальному згуртуванню та солідарності серед держав-членів» [1]. Більш детально завдання згуртування описані у розд. XVIII Договору про функціонування ЄС (Лісабонського договору) [1].

Для Ради Європи соціальна когезія – це спроможність суспільства забезпечувати добробут усіх своїх членів, мінімізуючи нерівності та уникаючи маргіналізації, керувати розбіжностями та поділами та забезпечувати засоби досягнення добробуту для всіх. Згуртоване суспільство – це взаємно підтримуюча спільнота вільних людей, що переслідують ці спільні цілі демократичними засобами. Само собою зрозуміло, що молоді люди відіграють вирішальну роль у цих рамках як активні промоутери соціальної когезії, так і як цільова група.

Отже, існує міцний зв'язок між демократією та соціальною когезією. Соціальна когезія є важливою умовою демократичної безпеки та сталого розвитку, оскільки розділене та нерівне суспільство є не тільки несправедливим, але й не може гарантувати стабільність у довгостроковій перспективі. Рівною мірою соціальна згуртованість та повага до прав людини та верховенства права є нерозривно пов'язаними, оскільки рівність перед законом та надійний захист прав людини є необхідною базою і підкріплюється соціальною згуртованістю.

Соціум постійно стикається з фактичними та потенційними поділами, спричиненими етнічною та культурною різноманітністю, нерівномірністю багатства чи екологічними умовами. Згуртоване суспільство - це те, що розробляє задовільні способи вирішення стресу та потенційного конфлікту відкритим та демократичним способом. Він вживає заходів для зменшення нерівності та відновлення справедливості, щоб ці різні підрозділи залишалися керованими та не загрожували стабільності.

Жодне суспільство не є повністю згуртованим. Будь-який рівень згуртованості, як тільки буде досягнутий, може зазнавати змін і повинен реагувати на політичні, соціальні та економічні події. Технологічний прогрес та відносини між поколіннями впливають, як і навколишнє середовище та екологічні міркування. Хоча соціальна згуртованість має на меті створення солідарності в суспільстві з метою мінімізації відчуження та нерівності, в той же час необхідні конкретні заходи для підтримки вразливих членів суспільства. Навіть якщо не всіх молодих людей можна вважати вразливими, діти та молодь є тим не менш специфічною групою, яка потребує особливої уваги

як щодо захисту, так і прихильності до суспільно згуртованого суспільства.

Рада Європи розробила чисельні концепції та заходи щодо сприяння соціальній згуртованості як у межах держав-членів, так і в Європі загалом.

Перша стратегія соціальної згуртованості була прийнята в 2000 році, визначаючи цілі та параметри роботи організації в цьому контексті. Стратегія була оновлена у 2004 році і отримала новий імпульс, у лютому 2009 року Стратегію було переглянуто стратегію соціальної згуртованості із врахуванням завдань високого рівня [2].

Для розвитку молодіжної політики у рамках соціальної когезії можна виділити основні елементи: права людини та демократія; спільне проживання в різних товариствах; соціальне включення молоді. Інтеграція виключених молодих людей; доступ молоді до освіти, навчання та трудового життя; їх доступ також до культурної, спортивної та творчої діяльності; кроки на підтримку їхньої самостійності, добробуту та переходу від освіти до ринку праці; та міжгенераційний діалог та солідарність є оперативними цілями, визначеними в соціальній когезії.

Соціальні права – це можливості особи по реалізації своїх здібностей для забезпечення гідного рівня життя та здійснення трудової діяльності, а також можливості претендувати на отримання від держави певних матеріальних благ

Соціальні права повинні бути доступними для всіх, включаючи, зокрема, потенційно вразливі та маргіналізовані групи, такі як діти, молодь, мігранти, працівники без повних соціальних прав, люди з обмеженими можливостями, меншини, отримувачі тривалої допомоги, люди які живуть у бідності, малозабезпечених, одиноких та / або молодих батьків та бездомних. Зокрема, уряди та органи влади на всіх рівнях повинні переконатися, що ці вразливі люди не будуть додатково ослаблені соціальними наслідками глобальної економічної та фінансової кризи.

Освіта та охорона здоров'я є важливими факторами соціальної когезії. Освіта, включаючи неформальне навчання у сфері молоді, повинна сприяти соціальній згуртованості, а не сприяти виключенню та сегрегації. Люди повинні мати можливість справлятися з полікультурними та багатомовними суспільствами, зі змінами, неоднозначністю та соціальною мобільністю. Усі члени суспільства повинні мати доступ до медичної допомоги на основі справедливості, солідарності, справедливості, недискримінація та нестигматизація з особливою чутливістю до вразливих груп.

Одним із наслідків світової економічної та фінансової кризи є зростаюча кількість людей, які проживають у незадовільних та не гідних умовах, оскільки вони не можуть дозволити собі гідне житло, а молодь особливо стурбована, оскільки вони не можуть залишити свої сім'ї у відповідний час та стати автономний. На основі вищесказаного розробити наступні рекомендації для органів державної влади:

1. Відокремлення суспільних і соціальних обов'язків.

Основні обов'язки держав та урядів щодо соціальної політики є безперечними. Держава є гарантом прав людини, в тому числі соціальних прав, і демократії участі. Однак у всій Європі на всіх рівнях виникають нові концепції управління через партнерство. Для того, щоб виробити широке почуття соціальної відповідальності, всі зацікавлені сторони, не тільки уряди та органи державної влади на всіх рівнях, але й соціальні партнери, громадянське суспільство, а також корпоративні партнери та засоби масової інформації, повинні розвивати обізнаність та практичне застосування спільних обов'язків. Рада Європи розробила «багатосторонню соціальну модель договору», яка встановлює основу для зв'язку діяльності державних та приватних постачальників послуг, таким чином надаючи безліч додаткових послуг, особливо для вразливих груп.

Громадяни, особливо молодь, є об'єктом і суб'єктами соціальної політики. Вони повинні діяти відповідально, зокрема, стосовно споживання, моделей інвестицій та способу життя. Вони можуть зробити це лише за умови, що їм нададуть інструменти для аналізу та розуміння того, що відбувається навколо них та в цілому у світі, щоб приймати обґрунтовані рішення.

Соціальна когезія сприяє також економічному розвитку. Стабільне суспільство є більш сприятливим середовищем для бізнесу. Все частіше бізнес заявляє про зацікавленість у соціальній відповідальності та розробляються інструменти для втілення цієї відповідальності на практиці. Виходячи з уже наявного досвіду, слід створити та розповсюдити всю Європу всебічну довідкову основу та настанови щодо внеску бізнесу в соціальну єдність. Соціальний сектор як невід'ємна частина третього сектору має вирішальне значення для економічного розвитку, з постійно зростаючою кількістю робочих місць та постійно зростаючими інвестиціями.

2. Посилення представництва та прийняття демократичних рішень та розширення соціального діалогу та громадянської активності

Соціальна когезія тісно пов'язана з демократією, основними свободами та верховенством закону, оскільки сприяє участі та покращує управління. Люди беруть участь у багатьох мережах та установах, які допомагають зв'язати суспільство разом. Політичні партії, профспілки та релігійні органи продовжують залучати багатьох людей до широких соціальних мереж. Благодійні, спортивні та культурні асоціації разом з дитячими та молодіжними організаціями відіграють особливо важливу роль у побудові соціальної когезії та залучають багатьох людей до суспільно корисних добровільних заходів. Завдяки їхній участі з неурядовими організаціями люди навчаються брати участь і діяти відповідально в суспільстві. Уряди повинні створити сприятливе середовище для заохочення таких органів та діяльності. Вони також повинні забезпечити наявність належних та достатніх структур представництва для того, щоб заохотити всіх членів суспільства, включаючи вразливі чи

маргіналізовані групи, до активної участі. У цьому відношенні молодіжна сфера в Раді Європи створила унікальну систему «спільного управління», яка дозволяє спільно приймати рішення між представниками влади та представниками молодіжних НУО; це потенційно є моделлю для інших галузей політики і копіюється різними державами-членами в галузі молоді.

Маючи це на увазі, дефіцит представництва у всіх сферах повинен бути виявлений та усунутий. Вразливим групам слід активно заохочувати, надаючи допомогу та навчання, використовувати можливості їх участі. Таким чином, громадянський діалог зміцнюватиметься та може бути інституціалізований шляхом створення діалогу на місцевому рівні.

3. Побудова безпечного майбутнього для громадян.

Світова економічна та фінансова криза ще більше знизилла впевненість людей у майбутньому. Особливо це стосується молоді, незалежно від їх освіченого походження. Негайні та стійкі дії для відновлення впевненості людей у їхньому майбутньому є вкрай необхідними для подолання соціальних та демографічних проблем. Це стосується не лише можливостей, відкритих для людей для здійснення своїх сімейних та професійних прагнень із почуттям оптимізму та спокою, але й більш глобальних цілей, таких як мир, безпека, справедливість та здорове середовище.

Основні проблеми, які породжують зміни в сфері масової ідентичності та соціальної когезії, обумовлені наступними факторами:

- глобалізація вимагає наявності соціальної політики, що захищає людей і одночасно сприяє гнучкості ринку купу;

- демографічні зміни в Європі тягнуть за собою зміни в структурі населення за віком, статтю та поколінням, порушуючи рівновагу, що склалася і створюючи серйозні проблеми для державної політики;

- зростання міграції та розмаїття культур призводить до того, що люди, які живуть в одному і тому ж співтоваристві або суспільстві, мають все менше загального і, отже, менш схильні дотримуватися загальної культури і системи норм і цінностей. Це висуває подвійне завдання: необхідно здійснювати інтеграцію мігрантів в суспільствах європейських країн і при цьому продовжувати пошук комплексу загальних цінностей, вірність і відданість яким можуть сповідувати всі сегменти суспільства;

- політичні зміни, в тому числі інтеграційні процеси в різних частинах світу, створюють проблему посилення відірваності політичної системи від життя людей;

- соціально-економічні зміни зумовлюють виникнення і посилення вогнищ нового нерівності;

- світоглядні проблеми виникають щодо парадигм соціального розвитку. Зокрема, всі більш напруженими стають протиріччя, пов'язані з питаннями визначення мети державної діяльності: економічна ефективність чи соціальна когезія.

Сучасне суспільство змушене щодня зустрічатися у своїй діяльності з загрозами соціальної когезії, які обумовлені наступними причинами:

- зміни в структурі зайнятості й суспільстві щодо життєздатності систем соціальної забезпеченості (що в першу чергу пов'язано з наростанням чисельності та частки людей похилого віку в суспільстві, зі зростанням середньої тривалості їх життя і необхідності в усі більшому обсязі дорогих послуг по догляду в старості);

- відсутність безпеки в повсякденному житті людей (пов'язано зі зростанням фактори ризику, обумовлені ускладненням техногенної інфраструктури суспільства, міжособистісних комунікацій, терористичних загроз);

- перехід від традиційної самотності до розвитку мультикультурного суспільства (багаторічна відкритість, розвиток трудової міграції, високий рівень життя європейських країн призвели до того, що в кожній з них сформувалися численні багатокультурні і іншомовні діаспори, частка яких становить від 5 до 20% населення; причому ступінь інтеграції зазначених діаспор різна). Завдання полягає в формуванні нових індикаторів міжнародної ідентичності, знаходженні спільних цінностей, поділюваних усіма етносами, що населяють Європу;

- нерівний доступ до нових міжнародних комунікаційних технологій.

Подібно ряду інших феноменів соціальної культури, соціальна когезія - це ідеал, а не мета, яку можна одразу досягти. Жодне суспільство не є повністю і постійно згуртованим. Згуртованість потрібно постійно підтримувати, удосконалювати і адаптувати відповідно до умов, що змінюються життєдіяльності.

Аналізуючи дане поняття, можна зробити висновки, що розвиток соціальної когезії ґрунтується на наступних принципах:

- рівність прав для всіх, без будь-якої дискримінації;

- доступ до соціальних послуг високої якості, відкритий для всіх;

- особливу увагу до потреб вразливих членів суспільства;

- відмова від дискримінації осіб, які мають особливі потреби;

- підтримку справедливої і послідовної політики в сфері оподаткування та раціонального використання бюджетних коштів;

- участь споживачів послуг та інших користувачів в прийнятті рішень.

розвитку соціальної когезії можуть загрожувати:

- а) зміни в структурі зайнятості і щодо життєздатності систем соціальної забезпеченості;

- б) відсутність незаконності в своєму повсякденному житті;

- в) перехід від традиційної самотності до розвитку мультикультурного суспільства;

- г) нерівний доступ до нових міжнародних комунікаційних технологій.

Рішення проблеми переорієнтації політики в бік соціальної когезії вимагає життя заходів за такими групами проблем.

Переформулювання політики в галузі праці та зайнятості:

- стимулювання гнучкості трудових ресурсів;
- стимулювання активності та сприяння в перехідні періоди життя і діяльності людей;

- встановлення балансу між правами і обов'язками в сфері зайнятості.

Модернізація політики соціального захисту:

- облік наростаючого демографічного дисбалансу і сімейних змін;

- оптимізація страхування по безробіттю та сприяння підвищенню активності і інтеграції;

- переорієнтація страхування по старості на правильний шлях (розширення індивідуального страхування у зв'язку з необхідністю довгострокового догляду в старості);

- облік інших змін, ризиків і проблем. Розробка політики в галузі охорони здоров'я:

- переорієнтація уваги на цілі політики в галузі охорони здоров'я;

- забезпечення довгострокового догляду в старості та з нагоди хвороби;

- увага до питань демократії та врядування в галузі охорони здоров'я.

Розробка політики в галузі освіти і перепідготовки:

- сприяння сумлінному і справедливому забезпечення доступу до освіти;

- сприяння створенню та перепідготовки па протягом усього життя;

- сприяння створенню в цілях підвищення якості життя та рівня розвитку суспільства;

- управління освітою в контексті мультикультурності і міграції.

Розробка житлової політики і політики охорони навколишнього середовища:

- сприйняття житлової політики як чинника, що сприяє соціальній когезії;

- більш ефективне використання територіальної або місцевої політики як засобу досягнення соціальної когезії.

Сприяння формуванню активного і інтегрованого суспільства:

- сприяння залученню людей в демократичні процеси;

- розширення соціального діалогу та налагодження громадянського діалогу;

- управління різноманіттям і інтеграція мігрантів;

- управління міграцією.

Виділимо основні напрямки для досягнення соціальної когезії:

- 1) створення міцної основи для стабільної та консолідованої демократії;

- 2) посилення заходів соціальної політики;

- 3) зниження ризиків соціального розколу суспільства;

- 4) підвищення громадянської суспільної відповідальності;

- 5) різноманіття культур і систем норм і цінностей;

- 6) рівновага між економічним зростанням і соціальною справедливістю.

Для аналізу соціальної когезії використовується індекс USE. В Україні оцінка індексу соціальної когезії (згуртованості) і примирення проводиться спільно трьома агентствами ООН — Програмою розвитку ООН, Дитячим фондом ООН (ЮНІСЕФ) і Міжнародною організацією з міграції (МОМ) — і покликана поглибити розуміння соціальної динаміки на сході України.

Індекс USE тісно пов'язаний з тематикою Цілей сталого розвитку, зокрема Цілі 16, і з Рамковою програмою партнерства між Урядом України та ООН на 2018–2022 роки, а також є комплексним механізмом ООН для вимірювання прогресу, досягнутого у справі формування мирного й інклюзивного суспільства, орієнтованого на сталий розвиток.

Індекс USE враховує чотири показники соціальної когезії:

- соціально-психологічна адаптація,
- міграційні тенденції,
- відчуття співпричетності,
- толерантність і соціально відповідальна громадянська позиція.

Висновки: Отже, соціальна когезія означає якість відносин між окремими особами та групами у суспільстві (горизонтальний аспект), а також між людьми та інституціями, які їх обслуговують (вертикальний аспект). Примирення означає схильність сторін йти на зближення одна з одною.

Враховуючи всі ці чинники, одним із можливих підходів, спрямованих на підтримку й підвищення рівня соціальної когезії, може бути створення механізмів активнішого залучення громадськості на місцевих рівнях. Наприклад через створення онлайн-платформи, яка надасть можливість молоді долучитися до процесу прийняття рішень. Для підвищення рівня політичної безпеки необхідно створити своєрідний безпечний простір, де молодь зможе висловлювати альтернативні погляди, не боячись політичних, соціальних та економічних наслідків.

Результатом росту соціальної когезії повинно стати мирне, інклюзивне та стійке суспільство, яке буде зміцнюватися за допомогою подолання конфліктів та використання усіх існуючих можливостей.

Аналіз соціальної когезії та пошук її якостей в контексті молодіжної державної політики показав взаємозв'язок: соціальний процес-спроможність держави-молодь-спільне бачення майбутнього-формування політики власної ідентичності.

Соціальна когезія є фундаментом для формування сталого суспільства, у якому застосовуються горизонтальні зв'язки між різними суспільними групами та вертикальні відносини між владою та суспільством. Це стосується як горизонтальних зв'язків між різними суспільними групами, так і вертикальних відносин між людьми та владою.

Список використаних джерел

1. Treaty of Lisbon amending the Treaty on European Union and the Treaty establishing the European Community, signed at Lisbon, 13 December 2007. Official Journal of the European Union. 2007. Vol. 50. 272 p.

2. Weingaertner R. R. Social Cohesion. A core value of the Council of Europe. Coyote: Youth work-Training-Research-Policy. 2010. №15. P. 4-6.

3. Афанасьєва Л., Олексенко Р. Активні інтеркультурні практики як індикатор взаємодії культурних груп і спільнот поліетнічного міста. Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії 2018. Вип. 18. С. 40 - 47.

4. Афанасьєва Л., Олексенко Р. Интеркультурность как успешная модель развития поликультурного городского сообщества. Mokslas ir praktika: aktualijos ir perspektyvos. 2018. С. 6-13.

5. Афанасьєва Л., Є. Музя, К. Колева, Р. Олексенко. Міжкультурний діалог в контексті єднання України. Українознавчий альманах. 2017. Вип. 21. С. 15–20.

6. Олексенко, Р. І. Глобальні проблеми філософії від Античності до сьогодення в дискурсі ринкових трансформацій. Придніпровські соціально-гуманітарні читання: у 6-ти частинах. ч 2: матеріали Дніпропетровської сесії II Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнародною участю. 2013. С. 148-151.

7. Ортіна Г. В., Єфіменко Л. М. Партнерство як основа конкурентоспроможності розвитку громад в умовах децентралізації. Вісник Національного університету цивільного захисту України. 2019. №2 (11). С. 344-352.

8. Садова В., Ортіна Г. Проблема духовно-морального розвитку особистості. IV Всеукраїнська студентська науково-практична конференція «Вища освіта – студентська наука – сучасне суспільство: напрями розвитку»; 2020. С. 379-381.

References

1. Treaty of Lisbon amending the Treaty on European Union and the Treaty establishing the European Community, signed at Lisbon, 13 December 2007. Official Journal of the European Union. 2007. Vol. 50. 272 p.

2. Weingaertner R. R. Social Cohesion. A core value of the Council of Europe. Coyote: Youth work-Training-Research-Policy. 2010. №15. P. 4-6.

3. Afanas`eva L., Oleksenko R. Akty`chni interkul`turni prakty`ky` yak indy`kator vzayemodiyi kul`turny`x grup i spil`not polietnichnogo mista. Visny`k L`vivs`kogo univerty`tetu. Seriya filos.-politolog. studiyi 2018. Vy`p. 18. S. 40 - 47.

4. Afanaseva L., Oleksenko R. Interkulturnost kak uspeshnaia model razvitiia polikulturnogo gorodskogo soobshchestva. Mokslas ir praktika: aktualijos ir perspektyvos. 2018. S. 6-13.

5. Afanas`yeva L., Ye. Muzya, K. Koleva, R. Oleksenko. Mizhkul`turny`j dialog v konteksti yednannya Ukrainy`. Ukrayinoznavchy`j al`manax. 2017. Vy`p. 21. S. 15–20.

6. Oleksenko R. I. Global`ni problemy` filosofiyi vid Anty`chnosti do s`ogodennya v dy`skursi ry`nkovy`x transformacij. Pry`dniprovs`ki social`no-gumanitarni chy`tannya: u 6-ty` chasty`nax. ch 2: materialy` Dnipropetrovs`koyi sesiyi II Vseukr. nauk.-prakt. konf. z mizhnarodnoyu uchastyu. 2013. S. 148-151.

7. Ortina G. V., Yefimenko L. M. Partnerstvo yak osnova konkurentospromozhnosti rozvy`tku gromad v umovax decentralizaciyi Visny`k Nacional nogo univerty`tetu cy`vil`nogo zaxy`stu Ukrainy. 2019. #2 (11). S. 344-352.

8. Sadova V., Ortina G. Problema duxovno-moral`nogo rozvy`tku osoby`stosti. IV Vseukrayins`ka students`ka naukovo-prakty`chna konferenciya «Vy`shha osvita – students`ka nauka – suchasne suspil`stvo:napryamy` rozvy`tku»; 2020.S. 379-381.